

Openhartig boek over seksuele opvoeding

door Hellen Kooijman

Met je kind over seksualiteit praten is niet altijd gemakkelijk. Zeker niet als je zelf een opvoeding hebt gehad waarin dat taboe was. Toch pleit Channah Zwiep er in haar boek *Wat is wijsheid?* voor om dat wel te doen. Of liever nog: om seksualiteit te integreren in de hele opvoeding. Vanaf het eerste levensjaar.

Stijf piemeltje

Seksuele opvoeding noemt Zwiep dit. Geen seksuele voorlichting. Want als je dat moet geven, ben je eigenlijk al te laat. Kinderen maken binnen hun algehele ontwikkeling ook een seksuele ontwikkeling door. Die begint al vanaf de geboorte, zo meent de pedagoge. Baby's kunnen lustgevoelens in brede zin ervaren, als ouders ze strelen en vasthouden. Maar ze kunnen ook al puur fysieke tekenen van opwinding vertonen. Een stijf piemeltje als je ze in bad doet, bijvoorbeeld.

Als je die ontwikkeling ondersteunt en begeleidt, word je niet overrompeld door het gedrag van je eigen zoon of dochter. En hoef je niet ineens te gaan vertellen wat vrijen inhoudt en dat masturberen iets is wat iedereen doet. Als je seksueel opvoedt, leg je de basis voor een goede omgang met seksualiteit in de tienerjaren.

Seksuele ontwikkeling

Om je kind te kunnen begeleiden, moet je eerst weten hoe de seksuele ontwikkeling van kinderen eigenlijk verloopt. Zwiep legt dat uit in begrijpelijke taal, en ze vertelt wat 'gemiddeld gedrag' is voor kinderen van verschillende leeftijden.

Het komt bijvoorbeeld regelmatig voor dat peuters al masturberen, soms tot ze een orgasme krijgen. En als je dochtertje van 6 zegt verliefd te zijn op haar vriendinnetje, dan hoeft dat helemaal niets met homoseksualiteit te maken te hebben. Evenals dat het elkaar aftrekken van jongens rond de 10 jaar geen abnormaal verschijnsel is.

Praten over seksualiteit

Zwiep geeft adviezen over de manieren waarop je met je kind over seksualiteit kunt praten, en wat de rol van je partner daarbij kan zijn. En wat je kunt vertellen op welke leeftijd, zodat de dingen die je zegt ook echt binnenkomen.

Ze lardeert deze kennis met citaten van moeders die meegewerkt hebben aan het onderzoek *De seksuele opvoeding van jonge kinderen* dat Zwiep in 2008 deed en waar ze haar boek grotendeels op baseert. Helaas blijft het bij quotes van vrouwelijke opvoeders. Mannen kwamen in haar onderzoek niet aan bod. Zwiep erkent deze omissie zelf ook. Ze doet in haar boek meteen een oproep aan vaders die mee willen werken aan een vervolgonderzoek.

Eye-opener

Zwiep schreef een nuttig boek. Waardevol voor ouders die het moeilijk vinden om over seksualiteit te praten met hun kinderen. Maar ook een *eye-opener* voor moeders en vaders die dat al doen.

De begeleiding van de seksuele ontwikkeling van je kind betekent ook een bewustwordingsproces van je persoonlijke houding tegenover seksualiteit. Dat kan inhouden

dat jij het prettig vindt een handdoek om te slaan als je uit de badkamer komt, maar je partner het liefst bloot op de bank de krant leest. Allemaal niet erg. Vertel dit aan je kind, en maak het verschil inzichtelijk, aldus Zwiep.

Eén bezwaar

Volgens Zwiep is seksualiteit: "alles waarvan je opgewonden raakt". Waarbij opwinding "een prettig gevoel" is, "dat kan ontstaan door een aanraking of gevoelens van verliefdheid".

Seksualiteit is heel breed, meent Zwiep. Ze gebruikt daarbij begrippen als *lichamelijkheid*, *intimiteit* en *geslachtelijkheid*. Bij 'intimiteit' gaat het dan over de band tussen jezelf in relatie tot anderen.

Het is vooral die koppeling van intimiteit aan seksualiteit waar mijn bezwaar ligt bij dit boek. Natuurlijk is seksueel gedrag een vorm van intimiteit, voor sommige mensen zelfs de hoogste vorm. Maar intiem gedrag is lang niet altijd te linken aan seks. Als je dochter de douchekop op haar vagina zet omdat dat zo fijn kriebelt, dan geeft haar dat een gevoel van opwinding. Maar een kind dat even op je borsten wil liggen, heeft dat gevoel waarschijnlijk helemaal niet. Die wil gewoon geborgenheid en zachtheid.

Door die laatste vorm van intimiteit in één adem te noemen met seksualiteit, wordt het verschil niet duidelijk. En juist dat kan – later – tot verwarring leiden: "Ik wilde alleen maar knuffelen, terwijl hij dacht dat ik seks wilde". Geen onbekend verschijnsel.

Conclusie

Naast de ietwat misleidende titel 'Wat is wijsheid?', is die kwestie van intimiteit mijn enige – maar wel fundamentele – kritiekpunt op een boek dat elke ouder in de kast zou moeten hebben staan. Al was het alleen maar om al die verschillende voorbeelden van namen voor het geslachtsdeel te raadplegen.

Hellen Kooijman

p/a redactie@ouders.nl

Hellen Kooijman is zelfstandig journalist en redacteur van Jeugd en Co, tijdschrift voor professionals in de jeugdzorg.

Oproep - Bent u vader en wilt u meewerken aan het onderzoek van Channah Zwiep over de rol van vaders in de seksuele opvoeding? Mail dan uw e-mailadres en telefoonnummer naar: info@kind-enzo.nl.